

Advies programmavisie cultuurcentrum 't Schaliken 2020-2026

Het beheersorgaan van het cultuurcentrum en de bibliotheek richtte onder haar auspiciën twee werkgroepen op. Eén van de werkgroepen, met als titel programmavisie, boog zich in 2016 en 2017 over de visie van de bibliotheek enerzijds, over de visie rond de programmatie van het cultuurcentrum anderzijds. De werkgroep had als opdracht een visie uit te schrijven en deze ter goedkeuring voor te leggen aan het plenaire beheersorgaan. Na de plenaire goedkeuring moet het advies verzonden worden aan de politieke fracties van de stad Herentals en de administratie van het cultuurcentrum en de bibliotheek enerzijds, overhandigd worden aan het nieuwe beheersorgaan dat zich zal installeren in 2019 anderzijds.

- Methodiek

De werkgroep wilde niet tabula rasa starten. De eerste maanden spendeerde de werkgroep aan een uitgebreide bronnenstudie en onderzoek. In deze fase gebeurden onderstaande onderzoeksdaden.

- Historiek programmavisie

Om tot een voorstel van programmavisie te komen, vond de werkgroep het essentieel de geschiedenis van de totstandkoming van het huidige programma te onderzoeken. Om dit kader te leren kennen, informeerde het diensthoofd van het cultuurcentrum de werkgroepleden door middel van de visienota's van de voorbije jaren. Mondeling werd de historiek van de programmakeuzes geduid, waarin onder meer de Herentalse culturele bagage voor het cultuurcentrum, de regionale hiaten in het culturele programma en de historische eigenheid van de infrastructuur van in de portefeuille van het cultuurcentrum aan bod kwamen. Uiteraard was er ook aandacht voor financiële afwegingen, rechtsvorm en het broze en moeilijke agendaevenwicht voor de schouwburgplanning tussen receptief gebruik, gebruik door diensten van de stadsorganisatie en het gebruik voor het programma van het cultuurcentrum. De betrokken visienota's werden kritisch onder de loep genomen.

- Literatuurstudie

Aan de hand van suggesties van de werkgroepleden, werd een literatuurlijst opgesteld van te lezen en consulteren bronnen. De werkgroepleden namen de afgesproken literatuur door en deden op die manier meer kennis op over tendensen, studies en vergelijkbare cases.

- Onderzoek Universiteit Antwerpen

Onder leiding van Mevrouw Cannaerts, docent aan de universiteit Antwerpen, werd een scriptie geschreven door studente Silke Hermans. In de scriptie werd een gebruikersonderzoek gevoerd voor cultuurcentrum 't Schaliken aan de hand van literatuurstudie en een publieksbevraging. Het te onderzoeken kader werd geformuleerd door de werkgroep en in samenspraak met de docente en de studente nauwer afgebakend. Zowel de docente als de werkgroepleden concludeerden jammer genoeg dat het resultaat van het onderzoek de verwachtingen niet inlost. De conclusies waren te vrijblijvend, weinig verrassend, te beperkt en werden niet vergeleken met vergelijkbare cultuurcentra of cases uit de regio. Verder was er een overwicht aan literatuurstudie en bronnenmateriaal en was het aandeel aanbevelingen beperkt en weinig verrassend. Ondanks het feit dat de inspanningen van de universiteit Antwerpen en Mevrouw Cannaerts in de verf moeten gezet worden, is het onderzoeksresultaat weinig bruikbaar om conclusies te trekken voor een toekomstige programmavisie.

- Uitgangspunten

De werkgroep baseerde zich bij het tot stand komen van de programmavisie op enkele uitgangspunten. De weloverwogen en doorsproken uitgangspunten vormen, naast de onderdelen die aan bod kwamen in de methodiek, een basis voor de beslissingen in de zienswijze. Ze vormen met andere woorden de basisprincipes voor de keuzes in het voorstel rond het programma.

- Een evenwichtige schouwburgagenda

De schouwburg is één van de meest bevroegde locaties van de stad Herentals. De accommodatie is, naast de hoofdlocatie voor de culturele programmatie van 't Schaliken, erg geliefd bij de stadsorganisatie voor o.a. het organiseren van infomomenten, vergaderingen en ontvangsten maar ook bij receptieve gebruikers voor allerhande activiteiten. De totstandkoming van de agenda is jaarlijks een gigantische puzzel waarin een moeilijk evenwicht wordt gezocht tussen alle aanvragen. Niet zelden moeten activiteiten, zowel intern als extern, uitwijken naar andere locaties omwille van de overvolle agenda. De werkgroep erkent het broze en moeilijke evenwicht en begrijpt dat – ondanks de duidelijke wens om een nog groter en vollediger cultureel aanbod te bieden – realistisch moet omgegaan worden met deze drukke agenda. Het bijbouwen van een schouwburg of speelzaal of het benadelen van één van de aanvragers – intern of extern, met alle respectievelijke financiële, personeelsmatige en logistieke gevolgen, zijn dan ook twee voorbeelden van onhaalbare, onrealistische en onwenselijke pistes. In de programmavisie is het dus essentieel dit broze en moeilijke evenwicht te respecteren. Een gewenste programmatorische uitbreiding kan dus hoogstens op minder drukke, luwe momenten.

- Financiële middelen in functie van de programmavisie

Wanneer er een – weloverwogen, doordachte en intense – oefening gemaakt wordt omtrent de inhoudelijke keuzes in het programma van het cultuurcentrum, is het voor de werkgroep essentieel dat de financiële middelen volgen. Al te vaak wordt dit principe omgekeerd en wordt er gekeken naar wat er kan gedaan worden met de toegekende middelen. Dit is een foutieve redenering die de inhoudelijke verantwoording op een tweede plaats zet en dus ook de inhoud als secundair behandelt. De werkgroep heeft uiteraard realisme aan de dag gelegd in de overwegingen en beseft zeer goed dat er ook met de middelen van de stedelijke overheid spaarzaam en als een goede huisvader moet omgegaan worden. Het principe 'the sky is the limit' hebben de werkgroepleden nooit toegepast en zin voor realisme op financieel vlak is steeds het uitgangspunt gebleven.

- Opgelet voor populisme

De werkgroep behoedde zich voor gemakkelijke, populistische keuzes. Om de brede, eigen bevolking te behagen is de keuze voor makkelijk entertainment, populaire programmaonderdelen en evidente publiekstrekkers snel gemaakt. Echter, zich bewust van de regionale opdracht, decretale verantwoordelijkheid en de genen en geest van een cultuurcentrum, vermeed de werkgroep de gemakkelijke, populistische kaart te trekken. Het aanbod moet evenwichtig en volledig zijn ofwel cultuur met de kleine én de grote c.

- Keuzes maken

Gesterkt door de eerste twee uitgangspunten, liet de werkgroep zich leiden door het axioma 'beter één ding goed doen, dan alle dingen deels'. De werkgroep vond het dus zinvoller om één programmaonderdeel af te schaffen of uit te bouwen indien nodig, in plaats van overal een beetje te knippen of te groeien. In het achterhoofd werden steeds drie maatstaven gehouden: arbeidsintensiviteit voor de administratie, de financiële kosten-batenanalyse en de secundaire kosten. De huidige drie pijlers werden kritisch bekeken, het bestaan ervan in vraag gesteld.

- Programmavisie

Na een intensieve periode van onderzoek enerzijds, met de aangehaalde uitgangspunten als leidraad, kwam de werkgroep tot onderstaande programmavisie.

- ❖ Opgeven van de eigen exposities

Het huidige budget voor het programmaonderdeel exposities is te beperkt om een degelijk expositieluik uit te werken. Daarnaast vereist het inrichten van een twintigtal exposities op twee verschillende locaties een fulltime invulling om een kwalitatief hoog aanbod te kunnen aanbieden, iets waar de administratie van het cultuurcentrum momenteel geen ruimte voor heeft. Tot slot is de infrastructuur van de Lakenhal en kasteel Le Paige voor het inrichten van moderne exposities te beperkend, te uitgesproken en onaangepast. Rekening houdend met de hogere aandachtspunten besluit de werkgroep dan ook te adviseren niet langer eigen exposities te laten inrichten door het cultuurcentrum. Voordelen van deze keuze is dat er een (beperkt) programmabudget vrij komt, de kwetsbaarheid rond de vrijwilligerswerking bij exposities opgelost wordt, er ademruimte komt in het overvolle takenpakketten van de programmamedewerker en medewerker exposities van het cultuurcentrum en er meer ruimte komt in de Lakenhal voor receptieve gebruikers.

De werkgroep geeft in dit kader het cultuurcentrum wel twee duidelijke opdrachten:

- Er moet nagedacht worden om twee keer per jaar in de foyer van 't Schaliken en aan de wanden van de Lakenhal een wisselende expositie te voorzien. Dit moet kosteloos gebeuren, kan weinig arbeidsintensief en er kan gepuurd worden uit de eigen stedelijke collectie of bruikleen opgezet worden met bevriende centra of musea. De bedoeling is niet om hier exclusieve openingsmomenten voor te voorzien, maar om een wisselend aanbod aan de muren van de Lakenhal en de foyer te voorzien. Op die manier worden bezoekers aan activiteiten in het cultuurcentrum en in de Lakenhal pleziert met wisselende werken.
- Voor de uitbouw en het behoud van het expositieluik in kasteel Le Paige speelt het cultuurcentrum enkel nog een faciliterende rol. De werkgroep vraagt het cultuurcentrum actief te onderzoeken of een – bestaande of op te richten – vzw een eventuele programmering van de exposities voor haar rekening kan nemen in Le Paige. De vzw moet zelfvoorzienend en exposities zonder verdere stedelijke steun organiseren met het oog op kwaliteit. Een samenwerkingsovereenkomst tussen de stad en de op te richten vzw moet desgevallend afgesloten worden.

- ❖ Afbouwen van de filmvoorstellingen

Het inrichten van films wordt door de werkgroep niet als een volwaardige programmadiscipline beschouwd. Daarnaast is het voor de programmaverantwoordelijke film van het cultuurcentrum alsmear moeilijker releasedate, rechten en inhoudelijk kwalitatieve films te verzoenen met releasedata op dvd of VOD en publiekstrekking vs kaskrakers. Verder programmeert het cultuurcentrum te weinig films om er in uit te blinken en is het aanbod in de regio – UGC Turnhout, MOOOV Turnhout, Studio's Geel, filmclub Lier en een intensieve filmprogrammatie van het cultuurcentrum Zwaneberg in Heist-op-den-Berg – uitstekend naast het aanbod vanuit de luie zetel. De werkgroep wenst de door het cultuurcentrum geprogrammeerde films dan ook te beperken tot vier filmvertoningen en met deze filmvertoningen de kaart van de kinderen te trekken. Enkel in de krokus-, paas-, herfst en kerstvakantie wordt gevraagd nog één kindervertoning te programmeren. De rest van de data die momenteel worden geblokkeerd, kunnen dus worden ingenomen door receptieve gebruikers.

❖ Uitbreiding van de Donderse Dagen

Ondanks de negatieve kosten-batenbalans, de hogere secundaire kosten en de vrij arbeidsintensieve logistieke ondersteuning van Donderse Dagen, wenst de werkgroep dit aanbod uit te breiden. Door een doordachte en thematische programmakeuze is het luik Donderse Dagen de afgelopen jaren gegroeid tot een laagdrempelige, gemeenschapsvormende en populaire vaste waarde in de zomeragenda van Herentals. Naast de donderdag die Herentals Fietst Feest inneemt, wenst de werkgroep dus acht Donderse Dagen op het buitenplein. De beiaardconcerten die momenteel vier avonden van juli worden geprogrammeerd, ziet de werkgroep als een voorprogramma van het openluchtconcert op het buitenplein. Het avondvullende programma begint dus met een voorprogramma in de vooravond op de beiaard, met daaropvolgend een openluchtconcert dat rekening houdt met de geldende geluidsnormering en eindigt om 22 uur. De werkgroep is zich bewust van de financiële consequenties die dit op logistiek en programmatorisch vlak met zich meebrengt.

De werkgroep geeft in dit kader het cultuurcentrum wel twee te onderzoeken vragen:

- Kan de gewijzigde rol voor de beiaardconcerten opgenomen worden in het contract dat de stad heeft lopen met de stadsbeiaardier?
- Kan één van de optredens betaald worden door de concessionaris omdat – door de toename van het aantal concerten – ook de zomerse omzet van de concessionaris theoretisch verdubbelt?
- Kan er, bij uitbreiding van de Donderse Dagen, terug aandacht zijn voor meer klassieke gezelschappen of een mobiele beiaard?

❖ Humor en Live Comedy: twee scenario's

Binnen het luik humor wenst de werkgroep weinig verandering aan te brengen. Echter is de werkgroep zich bewust van het feit dat er geanticipeerd moet worden op de kwetsbaarheid van het budget en het luik humor bij een eventuele verbreking van de samenkomst door Live Comedy. Let wel: de werkgroep is positief over de huidige samenwerking en wenst het behoud van de samenwerking omwille van de win-winsituatie die dit voor beide partijen oplevert. Gezien deze onzekerheid, schuift het beheersorgaan twee scenario's naar voor die een aparte budgettaire vertaling en consequentie met zich meebrengen:

- Live Comedy als blijvende partner standupcomedy

Wanneer Live Comedy partner blijft voor het luik standupcomedy, wenst de werkgroep de afspraken rond de samenwerking niet gewijzigd te zien. Met andere woorden houdt men in dit scenario vast aan de meest recente engagementen in deze, genomen door het beheersorgaan en het college van burgemeester en schepenen. Voor deze afspraken wordt verwezen naar de respectievelijke en meest recente verslagen van het beheersorgaan enerzijds, collegebeslissingen anderzijds.

- Einde van het engagement door Live Comedy

Wanneer Live Comedy niet langer wenst samen te werken met het cultuurcentrum, wenst de werkgroep dat er eerst wordt onderzocht door het cultuurcentrum of er andere, gelijkwaardige partners zijn die het gat op comedyvlak onder dezelfde, gelijkaardige voorwaarden kunnen invullen. Indien dit het geval is, wenst de werkgroep dat het beheersorgaan over een mogelijke vorm van samenwerking kan buigen teneinde dezelfde outcome te realiseren. Echter, wanneer er geen gelijk(waardige andere partner kan worden gevonden, moet het cultuurcentrum terugplooiën op het aantal én de inhoudelijke spreiding binnen het genre humorvoorstellingen van voor de samenwerking

met Live Comedy. Naast circus, cabaret of visuele humor, wordt dan ook standupcomedy opnieuw opgenomen als een eigen te programmeren discipline. Een belangrijke inhoudelijke en financiële vereiste is dat het aantal voorstellingen en het budget van de voorstellingen die extra ademruimte kregen door de samenwerking met Live Comedy – woord, projecten en muziek – op hetzelfde peil blijven dan tijdens de samenwerking. De werkgroep wenst dus niet terug te keren naar minder middelen en minder kwaliteit voor deze genres.

❖ Familievoorstellingen: kosteloze uitbreiding?

Doorheen de programmavisie die de werkgroep van het beheersorgaan ontwikkelt, wilt de werkgroep doordacht en zonder een specifieke doelgroep van te maken wel meer de kaart van kinderen en de jeugd trekken. Voor familievoorstellingen, een programmadi discipline die zich hier bij uitstek toe leent, wilt de werkgroep niet naar een uitbreiding van het eigen programma, maar vraagt de werkgroep aan het cultuurcentrum om te onderzoeken of het mogelijk is het aanbod uit te breiden door – conform met de overwegingen rond aangeboden voorstellingen van jazz in Mol, dans in Geel en wereldmuziek in Heist-op-den-Berg – familievoorstellingen van Heist-op-den-Berg en Geel mee te gaan promoten en te verkopen. Op die manier wordt, budgetneutraal, het aanbod voor de Herentalse cultuurliefhebber uitgebreid.

❖ Schoolvoorstellingen, een kwestie van vraag en aanbod

Uit de door het diensthoofd jaarlijks ter beschikking gestelde cijfers aan het beheersorgaan is duidelijk dat de vraag voor schoolvoorstellingen volatiel is. De meest recente jaren echter, is de vraag toegenomen. Het cultuurcentrum moest de hele voorziene buffer opgebruiken om extra schoolvoorstellingen in te plannen om zo tegemoet te kunnen komen aan het aanbod. Het streven naar een optimale afstemming van vraag en aanbod, maakte het cultuurcentrum financieel kwetsbaar door het uitputten van de buffer. Eventuele tegenslagen of opportuniteiten kon de administratie niet opvangen. De werkgroep van het beheersorgaan wenst dan ook dat er meer financiële ruimte wordt voorzien voor het bijboeken van schoolvoorstellingen. De buffer kan op die manier zijn doel blijven behouden zonder dat het cultuurcentrum moet inboeten aan het beantwoorden van de vraag of zich in een financieel onzekere situatie moet begeven door het opmaken van de buffer voor de schoolvoorstellingen.

❖ Andere programmaonderdelen

Betreft klassieke muziek, populaire muziek, theater en woord wenst de werkgroep geen wijzigingen in de programmavisie aan te brengen ten opzichte van de huidige programmatorische keuzes. Ook het Openingsfeest moet een vaste waarde blijven in het aanbod van het cultuurcentrum. Aanbod noch aantal voorstellingen moeten gewijzigd te worden. De werkgroep wenst in het globale programma-aanbod ook geen uitbreiding te zien met extra disciplines.

❖ De deelgemeenten

Het beheersorgaan wenst dat het in de toekomst en binnen de besliste programmabudgetten, in de mate van het mogelijke – zowel financieel, logistiek, qua agenda, planning als inhoudelijk programma – de deelgemeenten meer worden betrokken en dat er intensiever wordt overwogen om producties in Morkhoven en Noorderwijk te plaatsen.

❖ En dus,.. de pijlers

Door bovenstaande programmatorische keuzes, behoudt het cultuurcentrum slechts één pijler: woordvoorstellingen. De eigen exposities worden opgegeven en met het aanbod klassieke muziek

onderscheidt het Herentalse cultuurcentrum zich alsmaar minder van de regionale partners en het regionale aanbod, ondanks het hoogstaande kwalitatieve aanbod. De bewuste keuze voor één pijler, zet die pijler meer in de verf en onderscheidt het cultuurcentrum in de regionale context. Het is logisch dat, wanneer het genre woord als enige pijler overblijft waarin we ons regionaal willen onderscheiden, hier ook extra middelen voor worden voorzien. Op die manier kunnen we echt op een hoger niveau spelen op dit vlak en ook duurdere producties binnen het woordgenre programmeren. Binnen het genre woord, wenst de werkgroep wel dat er nog meer kruisbestuivingen en samenwerkingsmogelijkheden met de bibliotheek worden onderzocht. Indien mogelijk, moet er getracht worden intensiever of meer geïntegreerd samen te werken met deze logische partner op stedelijk vlak. De evolutie naar een regionale bibliotheekwerking opent verder potentieel perspectief.

- Financiële consequenties

Discipline	Huidig aantal	Huidig budget per seizoen	Gewenst aantal	Advies programmavisie	Indexering	Met Live Comedy	Zonder Live Comedy
Openingsfeest	1	€ 8.500	1	€ 8.500	€ 8.840	€ 8.840	€ 8.840
Streaming in rusthuizen	te bepalen	€ -	te bepalen	€ 3.000	€ 3.120	€ 3.120	€ 3.120
De Persclub	1	€ 3.000	1	€ 3.000	€ 3.120	€ 3.120	€ 3.120
Uitbouw permanente expositie	10	€ 500	10	€ 500	€ 520	€ 520	€ 520
Theater	10	€ 24.000	10	€ 24.000	€ 24.960	€ 24.960	€ 24.960
Humor	7 / 12	€ 28.000	7 / 12	€ 28.000	€ 29.120	€ 29.120	€ 46.800
Schoolvoorstellingen	40	€ 47.000	volgens vraag	€ 53.000	€ 55.120	€ 55.120	€ 55.120
Familievoorstellingen	6	€ 9.600	6	€ 9.600	€ 9.984	€ 9.984	€ 9.984
Klassieke muziek	12	€ 22.600	12	€ 22.600	€ 23.504	€ 23.504	€ 23.504
Populaire muziek	8	€ 25.000	8	€ 25.000	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000
Woord	12	€ 20.000	12	€ 20.000	€ 20.800	€ 20.800	€ 20.800
Seniorenfeest	2	€ 4.800	2	€ 4.800	€ 4.992	€ 4.992	€ 4.992
Donderse Dagen	4	€ 9.000	8	€ 18.000	€ 18.720	€ 18.720	€ 18.720
Exposities	15	€ 3.000	0	€ -	€ -	€ -	€ -
Film	14	€ 300	4	€ 80	€ 83	€ 83	€ 83
Buffer		€ 5.000		€ 5.000	€ 5.200	€ 5.200	€ 5.200
		€ 210.300			TOTAAL € 234.083	€ 234.083	€ 251.763

In bovenstaande tabel vertaalt de werkgroep van het beheersorgaan de uitgezette lijnen op het vlak van programmavisie financieel. In deze tabel zijn de mogelijke aanpassing in het aanbod voor Donderse Dagen en de budgetverhoging van de pijler woord niet in rekening gebracht. De gewenste hoogte van de ze budgetten moeten, door het volgende beheersorgaan, in het kader van de wijzigende invulling worden geraamd. Het huidige voorziene programmabudget van 210.300 euro, stijgt dus door de aanpassingen in de programmavisie en de indexering. Er wordt een budget berekend van 234.083 euro en 251.763 euro, respectievelijk in het geval dat Live Comedy partner blijft of niet. De werkgroep wenst aangaande het berekende budget volgende opmerkingen te maken:

- ❖ De Persclub en het uitbreiden van de permanente foto-expositie blijven een vaste waarde. Indien dit niet het geval blijft, dient het overeenkomstige bedrag geschrapt te worden.
- ❖ Gezien de streaming in rusthuizen een relatief nieuw gegeven is, heeft het cultuurcentrum noch de werkgroep zicht op succes of verderzetting. Het voorzichtigheidsprincipe toepassend, voorziet de werkgroep de middelen voorlopig in de raming. Indien de streaming niet aangeboden blijft in de toekomst, dient het overeenkomstige bedrag geschrapt te worden.
- ❖ Om vraag en aanbod van de schoolvoorstellingen op elkaar af te stemmen zonder de buffer te hypothekeren, voorziet de werkgroep een extra budget van 6.000 euro op het budget schoolvoorstellingen. Het idee is wel dat dit budget volgens vraag moet aangewend worden. Als de vraag daalt, moet het budget voor dat seizoen voor schoolvoorstellingen logischerwijs evenredig dalen.

- ❖ In het programmabudget dat wordt voorgesteld, ontbreken – anders dan in de stedelijke boekhouding – de catering- en verblijfskosten. Wanneer de programmavisie en de bijhorende financiële raming wijzigen, moeten deze kosten dus ook worden aangepast.
- ❖ De secundaire kosten moeten, wanneer de programmavisie en de bijhorende financiële raming wijzigen, opnieuw worden berekend en gelijkaardig volgen. De kostenramingen voor de huur van extra technische materialen, de kosten voor auteursrechten of extra communicatie moet in het kader van de programmavisie overeenkomstig worden bijgesteld.
- ❖ Zoals gesteld moeten de extra kosten rond de uitbreiding van het genre woord en de gewenste verdieping binnen Donderse Dagen extra worden voorzien door het volgende beheersorgaan, indien gewenst, bovenop het hoger geschetste bedrag van eender welk scenario.

- Conclusie

De oefening rond de programmavisie die de werkgroep van het beheersorgaan heeft volbracht, voorziet in een actueel en evenwichtig programma naar Herentalse noden en binnen het gestelde kader. De programmavisie houdt een weloverwogen keuze in, zonder een eenzijdige benadering van 'meer van alles', populair of onverantwoordbare budgetstijgingen. De oefening heeft aandacht voor de regionale rol die het Herentalse cultuurcentrum wil en moet spelen, het evenwicht voor de gebruikers van de infrastructuur van de schouwburg van 't Schaliken en de geschiedenis van het cultuurhuis dat 't Schaliken geworden is. De oefening van de werkgroep werd aangevuld met de opmerkingen van het plenaire beheersorgaan zoals besproken op maandag 4 december 2017. Het advies rond de aangevulde en gedragen programmavisie werd plenair goedgekeurd.